

**SOS
BARNEBYER**

Et trygt hjem for alle barn

Foto: Katerina Ilievska

Årsrapport 2017, KOSOVO

Skrevet av Cicilie Asbøll

SOS-familiebasert omsorg

SOS-barnebyer tilbyr stabil og langsiktig omsorg til barn som ikke kan vokse opp i egen biologisk familie og hvor familiebasert omsorg vurderes som det beste alternativet for barnet.

SOS familien gir individuell omsorg og fremmer utvikling, utdanning og helse til hvert enkelt barn. Så langt det er mulig bor biologiske søsken i samme SOS familie. Dette er en langsiktig omsorgsløsning. Avgjørelsen om at barn skal flytte til en barneby, et fosterhjem eller til utvidet familie tas sammen med sosialmyndighetene/barnevernsmyndighetene i landet.

SOS familien ledes av en profesjonell omsorgsperson med grundig opplæring, hvis oppgave er å skape stabile relasjoner i et trygt og kjærlig hjem.

Hver familie får tett oppfølging av et profesjonelt nettverk av fagpersoner og har regelmessig avlastning.

Barna bor i SOS familien frem til de er selvstendige og modne nok til å starte selvstendige liv.

Alle barn og ungdommer i SOS-barnebyers omsorg får tilgang til barnehage, skole og både fysisk og psykisk helsetilbud. I tillegg finnes en rekke andre tilbud som fremmer barn og ungdoms utvikling og evne til å stå på egne ben, være seg ekstraundervisning i barnebyen av en av våre pedagoger, engelskundervisning gjennom en av våre partnere eller ulike kultur- og idrettstilbud.

SOS-familiene er del av et fellesskap og kan dele erfaringer og støtte hverandre.

FNs retningslinjer for Alternativ Omsorg er styrende for alt vårt omsorgsarbeid.

SOS-Familieprogram

Barn har det best i en familie, aller helst sin egen. SOS-barnebyer jobber for å forhindre at barn mister omsorgen fra sin biologiske familie av årsaker som kan forebygges. SOS-familieprogram tilbyr støtte og tiltak som gjør familier i en vanskelig situasjon i stand til å gi barna sine god omsorg, og forhindrer at familier bryter sammen og at de etter en tid kan klare seg på egenhånd.

- Barn får vokse opp med god omsorg i sin biologiske familie.
- Barn får næringsrik mat, et tak over hodet og et godt helsetilbud
- Barn, både gutter og jenter, får skolegang.
- Familier får stabil inntekt gjennom yrkesopplæring og praktisk støtte som gir jobbmuligheter for de voksne.
- Spare- og lånegrupper sikrer oppstartskapital for gründervirksomhet eller nok penger til prioriterte utgifter
- Omsorgspersoner får lese- og skriveopplæring, og lærer om barn og kvinners rettigheter og hva barn trenger for å ha en god oppvekst.
- Omsorgspersoner får oppfølging av både fysisk og psykososial helse.
- Familier får rådgivning og juridisk bistand, og hjelp til å få den støtten de har krav på fra myndighetene.
- Lokalsamfunn og lokale myndigheter får støtte til å skape gode og stabile nettverk som på sikt kan dekke behovene til utsatte barn og deres familier.

KOSOVO

SOS-barnebyers arbeid på nasjonalt nivå

SOS-barnebyer Kosovo (heretter omtalt som SOS Kosovo) har også gjennom dette året samarbeidet med ulike organisasjoner bl.a. Unicef, med å arrangere workshops for å se på hvilke endringer og tillegg som trengs i den nasjonale familielovgivningen.

Den største utviklingen nasjonalt når gjelder barns rettigheter dreier seg om å skrive og bearbeide nasjonal lov for barns beskyttelse og Familieloven med tanke på alternativ omsorg (fosterhjem) og adopsjon. Prosessen med at sosiale tjenestetilbydere, som for eksempel SOS-barnebyer, skal kunne oppnå statlig lisens, har nok en gang blitt utsatt på grunn av endringer i statlig struktur. Familieloven i Kosovo er i tråd med internasjonale bestemmelser, men den implementeres i liten grad og er ikke tilpasset gjeldende kontekst og behov, spesielt med tanke på barn uten foreldreomsorg. Den åpner ikke opp for «profesjonelle fosterhjem» av typen SOS-barnebyer driver. Det er utfordringer knyttet til statlige fosterhjem i Kosovo. SOS-barnebyer opplever dessverre at disse ofte er av alt for dårlig kvalitet og ikke i stand til å følge opp barna slik de skal. Flere barn som har blitt plassert i fosterhjem i utgangspunktet, har kommet til SOS-barnebyer etter å ha opplevd omsorgssvikt i fosterhjem.

SOS Kosovo lanserte i samarbeid med Utdanningsdepartementet og Pristina kommune, et prosjekt som går på barns beskyttelse i skolen. Prosjektet gjennomføres i fire ulike skoler hvor det går barn fra SOS sine program.

SOS barnebyer Kosovo gjennomførte i likhet med de fleste andre land i føderasjonen, en gjennomgang av alle sine program i 2017 (Rapid Assessment) for å se om de fortsatt dekker målgruppens behov og om vi er den best egnede tjenesteyteren. Et av resultatene av denne gjennomgangen er at SOS Kosovo ønsker å legge om driften av spedbarnssenteret til omsorg i en familieliknende løsning, for eksempel profesjonelle fosterfamilier hvor barna vil få en tettere individuell oppfølging i en mer langvarig og stabil omsorgsløsning. Noe av grunnen til at man ønsker å legge om driften på denne måten er at man ser at myndighetene ikke klarer å finne permante omsorgsløsninger for disse barna, og de blir boende i den kortsiktige, midlertidige løsningen på spedbarnssenteret i veldig lang tid, noen ganger flere år. Som nevnt ovenfor er det strukturelle hindringer som gjør at denne løsningen ikke kan implementeres ennå. Først må man få lovverket og rammebetingelsene på plass. Dette jobber SOS-barnebyer intensivt med sammen med andre NGOer.

Forebyggende arbeid

Samtidig som man jobber med å få til denne lovendringen, som dessverre er en langvarig prosess, jobber SOS Kosovo også med å finne nye måter å jobbe forebyggende med gravide kvinner som er i fare for å forlate babyene sine. Dette kan være krisesenter for mor og barn, opplæring av helsepersonell som er i kontakt med mødre i risikogruppen, styrke rådgivning og støtteapparat for unge mødre, inkludere forebyggende arbeid med mødre i risikogruppen i familieprogrammet, hjemmebesøk fra helsesøster, samt styrke samarbeidet med lokale sosial sentre og sykehusenes fødeavdelinger når det gjelder tidlig identifisering av gravide kvinner som står i fare for å forlate barna sine.

SOS Kosovo har gjennom hele året arrangert ulike markeringer og aktiviteter for å øke synligheten av sitt arbeid, samt å samle inn midler.

Pristina

Kosovo er et av de fattigste og mest sårbare landene i regionen.

70 % av befolkningen i Kosovo er under 30 år, mens 50 % er under 18 år. Det er en arbeidsledighet på ca. 45 % og 73 % ungdomsledighet (de under 25 år).

Over 75 % av landets fattige mottar ingen hjelp fra det offentlige.

Det er stor tilflytting til hovedstaden Pristina av mennesker som søker økonomiske muligheter, noe som fører til et enormt press på eksisterende infrastruktur, sosiale tjenester, veier og boliger.

Det er lite tilbud av alternativ omsorg for sårbare barn i Kosovo, og det finnes få fosterfamilier. SOS-barnebyer er det eneste tilbudet som finnes for alternativ familieomsorg utenom fosterfamiliene.

Fattigdom, høy arbeidsledighet, vold i hjemmet, diskriminering av kvinner når det kommer til rett til utdanning, arbeid og helse, har ført til at det er større sjanse for at sårbare barn mister mulighetene til å gå på skole, til et helsetilbud, til et hjem, til tilstrekkelig med mat, og til en familie.

SOS-barnebyer Pristina består av en barneby hvor man har kontorer for administrasjonen for alle program samlet, to hus (tidligere familiehus) for spedbarnssenteret, et sosialsenter som er åpent for lokalsamfunnet, men ressursene her brukes også av alle fasilitetene i programmet. I tillegg er det et ungdomshus som ligger utenfor «barnebyområdet» og seks integrerte familier, snart sju, i leide leiligheter rundt om i lokalsamfunnet. Familieprogrammet drives ut i fire ulike lokasjoner, Fushe Kosova (et område med stor Romabefolkning), Vranjevc, Matiqan og Gracanica (serbisk samfunn).

Fakta om programmet/fasiliteten

SOS-barnebyer Pristina støtter for tiden over 700 barn; 38 (26 jenter, 12 gutter) barn får alternativ omsorg i en integrert SOS-familie, 12 spedbarn (7 jenter, 5 gutter) bor på det midlertidige omsorgssenteret (heretter omtalt som spedbarnssenteret), 10 (5 jenter, 5 gutter) ungdommer bor i ungdomshuset og 10 (7 jenter, 3 gutter) andre ungdommer støttes gjennom det semi-selvstendige programmet for de som har flyttet ut fra ungdomshuset. 643 barn fra 168 familier mottar støtte gjennom SOS-familieprogrammet.

Foto: Katerina Ilievska

Aktiviteter og resultat per program

Barneby

Nyeste familien (sjuende familien) bor i familiehuset i barnebyen, skal flytte ut i lokalsamfunnet i løpet av 2018, da kommer det en ny familie (åttende familien) inn i huset i barnebyen.

Tre barn kom inn i den langsiktige familiebaserte omsorgen i løpet av året.

SOS-familiene i Pristina bor i leiligheter, integrert i lokalsamfunnet. De bor i barnebyen den første tiden hvor man etablerer familien, her har man et familiehus tilgjengelig for dette.

Ut i fra sine evner og behov tar alle barn og ungdommer i programmet del i utdanning, aktiviteter, jobber, kurs, opplæring/workshops og frivillig arbeid.

Alle barna i SOS familien har som fastsatt i sine individuelle utviklingsplaner deltatt på ulike kurs og aktiviteter, for eksempel: 11 barn har deltatt i et kurs i informasjonsteknologi gjennom noe som kalles «den digitale skolen», 38 barn har fått ekstra engelskundervisning, 18 barn har fått ekstra matteundervisning, 13 har deltatt på malekurs, 5 på ballett, 3 på musikkskole, og 39 barn er faste gjester på biblioteket.

I utarbeidelsen av og oppfølgingen av de individuelle utviklingsplanene deltar lederen av familiebasert omsorg, lederen av ungdomsprogrammet (når det gjelder ungdom), SOS mødre, pedagog, psykolog, sosialarbeider, ungdomsarbeidere (når det gjelder ungdom), barnelege og barna selv avhengig av deres alder.

Foto: Teodor Bø

Spedbarnssenter

I løpet av 2017 var det 19 babyer på spedbarnssenteret, men innen desember var det kun 12 babyer. 6 barn ble adopterte i løpet av året og et barn ble gjenforent med sin biologiske familie. Noe som betydde at man kunne bruke det tredje huset til andre formål enn spedbarnsomsorg, og spedbarnssenteret drives nå ut fra to hus, med seks babyer i hvert hus.

Man ser heldigvis at antallet mødre som forlater barna sine på fødeavdelingen har sunket i løpet av året, og forhåpentligvis er dette en vedvarende utvikling. Se ellers info om spedbarnssenteret under arbeid på nasjonalt nivå.

Alle barna på spedbarnssenteret har også individuelle utviklingsplaner. Sosialsenteret er aktivt involvert når det gjelder utarbeidelse av og oppfølging av disse barnas utviklingsplaner.

Familieprogram

I 2017 forlot 17 familier programmet da de var tilstrekkelig styrket til å klare seg uten SOS-barnebyers støtte. Disse familiene hadde da oppnådd sine mål i sine familieplaner. Det betyr at foreldrene sikrer barna tilgang til helse- og utdanningstilbud, sikrer barnas utvikling og velferd, foreldrene er i stand til å beskytte og ta godt vare på barna sine og det eksisterer et støtteapparat for sårbare barn og familier i disse familienes nærområde.

I Gracanica har ulike synlighetsaktiviteter i løpet av året hatt positiv effekt, man har signert nye samarbeidsavtaler med ulike partnere og satt i gang nye aktiviteter. Det ble også gjennomført en innsamlingsaktivitet for første gang på denne lokasjonen, med gode resultat.

13 familier fra FSP Vranjevc og FSP Matiqan har fått godkjent sine søknader om kommunale leiligheter og kan nå flytte inn i disse leilighetene og betraktelig forbedre sine boforhold.

Det har blitt gjennomført mye opplæring og kursing av foreldre i programmet (260 foreldre har deltatt på 38 ulike kurs), blant annet i tilknytning, sinne- og stressmestring, foreldrerollen, familien og barns utvikling, seksuell og reproduktiv helse. Det har også vært mye fokus på skole-hjem samarbeid og hvordan det også er foreldrenes ansvar å tilrettelegge for at barna får utbytte av utdannelsen sin, gjennom blant annet å tilrettelegge for at de kan gjøre lekser hjemme, støtte de i leksene, bygge opp under at utdanning er viktig osv.

Foreldre og barn grupper har blitt gjennomført hvor foreldre og barn får snakket sammen, og får hjelp til å løse de ulike utfordringene de står i, samt å jobbe med relasjonen til hverandre.

FNs bærekraftsmål

Åtte bærekraftsmål som er særlig viktige for SOS-barnebyers arbeid.

SOS-barnebyer bygger kapasitet hos familier og lokalsamfunn slik at de selv blir i stand til å bryte fattigdomsspiralen. Sammen med partnere styrker vi familier slik at de kan skaffe en stabil inntekt og løfte seg selv ut av fattigdom og utenforskap.

SOS-barnebyer jobber for å sikre barn stabile oppvekstvilkår, som også omfatter anstendig boforhold, riktig ernæring, helseoppfølging og -behandling av barn og omsorgspersoner. I flere land leverer SOS-barnebyer ulike helsetjenester, inkludert svangerskapsomsorg og psykiske hjelpetiltak som er mangelvare mange steder.

SOS-barnebyer sørger for at både gutter og jenter får tilgang til utdanning av god kvalitet. Vi endrer holdninger, og gjør omsorgspersoner i stand til å skaffe inntekt slik at barna kan gå på skole i stedet for å jobbe. Vi har relevante utdannings- og læringsprogrammer rettet mot hele lokalsamfunnet. I krig og katastrofer sørger vi for trygge soner hvor barn kan leke og lære. Vi jobber også for å bedre læreforholdene og avskaffe fysisk avstraffing i skolen.

SOS-barnebyer jobber i familier og lokalsamfunn for å endre negative holdninger om jenters rettigheter, muligheter og verdi. Vi styrker familier slik barna kan gå på skolen, og stiller krav til at også jenter skal få skolegang. Gjennom vårt likestillingsprogram Grieg Gender Challenge styrkes jenters tilgang til god og relevant utdanning.

Sammen med partnere sørger SOS-barnebyer for at unge og voksne med omsorgsansvar får relevant yrkesutdanning eller -opplæring, og støtte til etablering av bedrift. Vi styrker unge mennesker slik at de blir mer attraktive på arbeidsmarkedet. SOS.

SOS-barnebyer jobber for lover og praksis som skal sikre like rettigheter til utdanning og helsetilbud for alle og forhindrer stigmatisering, utestenging og diskriminering. Vi legger til rette for at familier og lokalsamfunn kan bryte spiralen av fattigdom og utenforskap, slik at fremtidige generasjoner kan bli aktive samfunnsaktører. Økt utdanningsnivå og sysselsetting bidrar til å redusere ulikheter globalt.

SOS-barnebyer jobber for at barn skal få vokse opp med beskyttelse, gjennom å styrke familier og gi råd og veiledning om barns rettigheter og foreldrerollen. Vi støtter myndigheter i etablering av gode beskyttelsessystemer for barn, og arbeider med å bedre kvaliteten på alternativ omsorg. Vi gir barn og voksne opplæring i å oppdage og rapportere om vold og overgrep.

SOS-barnebyer jobber for at barns rett til omsorg skal prioriteres i norsk utviklingspolitikk, og at det settes inn ressurser som styrker familie og lokalsamfunn. Sammen med internasjonale partnere jobber vi med å sørge for bedre data slik at alle barn, deres livssituasjon og behov registreres og teller med i utarbeidelse av tiltak for utvikling. Å investere i at barn får omsorg er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

